

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: OKM 063:00/2014

Kuvasto kiittää tilaisuudesta lausua Opetus- ja kulttuuriministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta.

Kuvaston asemasta

Kuvasto on visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusjärjestö, johon kuuluu kahdeksan jäsenjärjestöä: Suomen Taiteilijaseura, Taidemaalari liitto, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Taidegraafikot, Suomen Kuvataidejärjestöjen Liitto, Valokuvataiteilijoiden Liitto, Muu ry ja Teollisuustaiteen Liitto Ornamo.

Kuvaston missiona on turvata ja edistää kuvataiteen ja taiteilijoiden tekijänoikeudellista asemaa yhteiskunnassa sekä tehdä taiteen käyttö helpoksi myöntämällä monipuolisesti lupia kuvataiteen teosten käyttäjille. Kuvasto hallinnoi lisäksi kuvataiteen jälleenmyyntikorvausta sekä tekijänoikeuslakiin perustuvia näyttelykorvauksia.

Kuvasto vaikuttaa myös tekijänoikeuksien kehittämiseen eri tavoin muun muassa Lyhdyn jäsenenä, sekä antaa yleistä tekijänoikeudellista neuvontaa.

Kuvaston yhteydessä toimii myös Visuaalisen taiteen edistämiskeskus VISEK, joka jakaa apurahoja visuaalisen taiteen tekemiseen.

Kuvasto on pieni organisaatio, ja siksi on erityisen tärkeää että nyt esitetty laki ja sen soveltaminen ei tuo mukanaan sellaisia resursseja vaativia velvollisuuksia, jotka eivät tuo kuvataiteen oikeuden haltijoille ja markkinoille vastaavia hyötyjä.

Lausuntomme rakenne on seuraava:

1. Yleiset huomiot lakiluonnoksesta
2. Lakiluonnoksen myönteiset asiat tiivistetysti
3. Lakiluonnoksen kehittämis- ja muutosehdotukset tiivistetysti
4. Valikoituja pykäläiä koskevat yksityiskohtaisemmat kommentit

1. Yleistä

Lakiluonnoksen ja sen perustana olevan direktiivin tavoitteet ovat kannatettavia. Avoimuus, tehokkuus ja luotettavuus ovat suomalaisen yhteishallinnon peruslähtökohtia ja niiden edistäminen on myös lainsäädännön tuella kannatettavaa. Samalla on pidettävä huoli sääntelyn oikeasuhtaisuudesta. Laki ei saisi vaikuttaa tekijänoikeuden peruskäsitteistöön ja -periaatteisiin eikä hyvin toimiviin käytäntöihin. Tärkeää on myös lain lähtökohta että tekijänoikeusjärjestöt ovat yksityisoikeudellisia toimijoita.

Lakiluonnos vahvistaa oikeudenhaltijoiden määräämisvaltaa. Oikeudenomistajien järjestölle antama oikeuksien hallinnointivaltuutus on oikeudenhaltijan päätettävissä. Tämä on linjassa tekijänoikeuden peruseriaatteiden kanssa. Esitys pyrkii lisäksi lisäämään oikeudenhaltijoille annettavan tiedon määrää ja parantamaan tiedon laatua. Tätä tavoitetta lakiluonnos säätelee mielestämme liian yksityiskohtaisesti.

Lakiluonnos lähtee yhteishallinnon autonomiasta. Kyse on oikeudenhaltijoiden omasta yhteisöstä, jonka kautta oikeudenhaltijat valitsevat toimia - valitsemassaan laajuudessa. Tämä ilmentää sopimusvapautta ja on oikea lähtökohta. Järjestöt toimivat yhdistysmuotoisesti ja on hyvä että mahdollisuus järjestäytyä tässä muodossa säilyy.

Suomalaisen yhteishallinnon tulisi voida menestyä ainakin kotimarkkinoilla ja hyödyntää suomalaisen

sisällön vientipotentiaali. Tämä edellyttää joustavuutta ja ketteryyttä muuttuvassa toimintaympäristössä. Kaikille toimijoille tarvitaan siksi samat pelisäännöt. Lakiluonnos koskee kuitenkin vain unionin alueelle sijoittuneita toimijoita. Lakiluonnos asettaa yhteishallinto-organisaatioille velvollisuuksia kaikkia, myös unionin ulkopuolisia oikeudenhaltijoita kohtaan, mutta ei aseta mitään velvollisuuksia unionin ulkopuolisille vastaaville toimijoille. Tämä on ongelma ja siksi on syytä harkita voidaanko, ja jos niin miten, ulottaa normit koskemaan yleisesti toimijoita, jotka täyttävät sen kriteerit.

Liian yksityiskohtainen sääntely voi muodostaa hidasteita toiminnalle. Yhteishallinnon tehokkuutta edistää joustavuus ja mahdollisuus sen kehityspotentiaalin hyödyntämiseen. Tältä osin voisi harkita, voiko lakiluonnoksen hyvin yksityiskohtaisia määräyksiä siirtää asetukseen, jolloin tarvittavien muutosten teko olisi helpompaa.

On huomattava, että tekijänoikeuksien yhteishallinnolla on muitakin tehtäviä kuin oikeuksien lisensointi ja edunvalvonta. Tekijänoikeusjärjestöt tukevat aatteellisista syistä monimuotoisuutta. Pienten markkina-alueiden sisältöjen tarjonta ja saatavuus onkin varmistettava myös EU:n sisämarkkinoilla. Direktiivin toteuttaminen huolellisesti kaikkialla EU:ssa lisää mahdollisuutta suomalaisten teosten käytöstä maksettavien korvausten ohjautumista tekijöilleen. Yhteishallinto palvelee sekä markkinoiden sujuvaa toimintaa että kulttuurisia päämääriä. Myös yhteishallinnon yhteiskunnalliset hyödyt on tärkeä tunnustaa. Siksi on oikea ratkaisu, että tietyt tekijänoikeudelliset järjestelyt kuten sopimuslisenssi ja teosten yksityistä käyttöä koskeva sopiva hyvitys ovat yhteishallinnointilain ulkopuolella.

Yhteishallinnon edellä kuvattu liityntä kotimaiseen kulttuuriin ja sivistykseen puoltaa ratkaisua, jonka mukaan lain toteutumista valvova viranomainen olisi opetus- ja kulttuuriministeriö. Tämä on tarkoituksenmukaista myös siksi että sopimuslisenssistä ja sopivaa hyvitystä koskeva päätäntävalta, samoin kuin tekijänoikeudellinen asiaosaaminen, ovat opetus- ja kulttuuriministeriössä.

2. Lakiluonnoksen myönteiset asiat tiivistetysti:

- Lain lähtökohta on se, että yhteishallinto-organisaatiot ovat yksityisoikeudellisia toimijoita
- Laki pitäytyy yhteishallintodirektiivin vähimmäisvaatimuksissa jättäen kansallista liikkumavaraa
- Laki vahvistaa tekijöiden itsemääräämisoikeutta sekä mahdollistaa toiminnan yhdistysmuodossa
- Laki tunnustaa sopimusvapauden yhteishallintioorganisaatioiden toiminnan perustaksi
- Opetus- ja kulttuuriministeriötä ehdotetaan valvovaksi viranomaiseksi
- Laki ei koske sopimuslisenssiä eikä yksityistä kopiointia koskevaa sopivaa hyvitystä
- Laki mahdollistaa korvausten käytön myös oikeudenhaltijoiden yhteisiin tarkoituksiin
- Säännös kokeellisesta lisensoinnista edesauttaa järjestöjä palvelemaan paremmin teosten käyttäjiä

3. Kehitettäviä tai muutettavia asioita:

- Laki koskee Euroopan Unioniin sijoittuneita palveluntarjoajia. Sen tulisi koskea kaikkia palveluntarjoajia.
- Ministeriölle tehtävä toimenpidepyyntö on tarpeeton. Ministeriöllä on lain nojalla keinot puuttua väärinkäyttöihin muutenkin.
- Tarkennuksia yksittäisiin säännöksiin sekä eräitä järjestyskysymyksiä, kuten
  - Toimitus- tai toiminnanjohtajan valinta hallituksen tehtäväksi yleiskokouksen sijaan
  - Järjestön tiedotusvelvollisuuteen tarvitaan tekijän intressiin suhteutettua harkintavaltaa
  - Osa hyvin yksityiskohtaisista säännöksistä voitaisiin siirtää asetukseen

4. YKSITYISKOHTAISIA KOMMENTTEJA

4§ Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) oikeudenhaltijalla tekijänoikeuden tai lähioikeuden haltijaa, jolle oikeus on syntynyt tai jolle se on siirtynyt lain tai sopimuksen nojalla;

8) lisenssillä yhteishallinnointiorganisaation ja käyttäjän välistä sopimusta, jolla myönnetään käyttöluupa tekijänoikeudella tai tekijänoikeuden lähioikeudella suojattuun teokseen tai muuhun suojan kohteeseen;

Kommentti:

Direktiivin ehdot, että oikeudenhaltija ei ole yhteishallinto-organisaatio ja että oikeudenhaltijaksi luetaan myös henkilö tai yhteisö jolla on sopimuksen tai lain nojalla oikeus osuuteen tekijänoikeustuloista, puuttuvat määritelmästä. Esitämme, että vähintään lisätään täsmennys, että oikeudenhaltijalla tarkoitetaan sekä henkilöitä ja yhteisöjä joille oikeus on siirtynyt kokonaisuudessaan että niitä, joille oikeus on siirtynyt osittain.

Laki sinällään koskee myös eräitä pakkolisenssiratkaisuja, kuten tekijänoikeuslain mukaista lainauskorvausta. Tällöin korvausvelvollisuuteen ei liity käyttöluupa. Selvyyden vuoksi perusteluissa olisi hyvä maininta, että 4 § 8 momentti koskee sopimusta, jolla myönnetään käyttöluupa tekijänoikeuslain mukaiseen suojan kohteeseen.

6 § Oikeudenhaltijan oikeus valita yhteishallinnointiorganisaatio

Oikeudenhaltijalla on oikeus valtuuttaa suoraan tai välillisesti valitsemansa yhteishallinnointiorganisaatio hallinnoimaan valitsemiaan tekijänoikeuksia tai lähioikeuksia, oikeuksien luokkia tai teosten ja muiden suojan kohteiden tyyppisiä valitsemillaan alueilla riippumatta yhteishallinnointiorganisaation tai oikeudenhaltijan kansalaisuudesta tai asuin- tai sijoittautumisjäsenvaltiosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna valtuutuksen tulee olla nimenomainen ja yksilöity. Jollei yhteishallinnointiorganisaatiolla ole objektiivisesti perusteltuja syitä kieltäytyä, se on velvoitettu hallinnoimaan 1 momentissa tarkoitettuja oikeuksia, oikeuksien luokkia tai teosten ja muiden suojan kohteiden tyyppisiä, edellyttäen että niiden hallinnointi kuuluu sen toimialaan.

Kommentti:

Lakiluonnos (ja direktiivi) asettavat yhteishallinto-organisaatioille laajan velvollisuuden palvella oikeudenhaltijoita heidän kotimaastaan riippumatta. Laki ei kuitenkaan koske unionin ulkopuolelta samoja palveluja tarjoavia, jotka voivat näin ollen vapaasti päättää edustuksestaan. EU:ssa toimivalle järjestölle säännös tarkoittaa edustamispakkoa, jota täytyy jatkossa toteuttaa suhteellisesti, jottei järjestön toiminnan pohja vaarannu.

11 § Oikeus päästä yhteishallinnointiorganisaation jäseneksi

Yhteishallinnointiorganisaation tulee sisällyttää yhteisön sääntöihin tai yhtiöjärjestykseen tai yhteisön yleiskokouksen hyväksymiin jäsenyysehtoihin edellytykset, joiden mukaisesti oikeudenhaltija tai oikeudenhaltijoita edustava yhteisö voidaan hyväksyä yhteishallinnointiorganisaation jäseneksi. Yhteishallinnointiorganisaation on hyväksyttävä jäseneksi oikeudenhaltijat ja oikeudenhaltijoita edustavat yhteisöt, mukaan lukien muut yhteishallinnointiorganisaatiot ja oikeudenhaltijoiden yhteenliittymät, jos nämä täyttävät jäsenyyksvaatimukset, joiden on perustuttava objektiivisiin, avoimiin ja syrjimättömiin kriteereihin. Jos yhteishallinnointiorganisaatio ei hyväksy jäsenyysspyyntöä, sen on kohtuullisessa ajassa toimitettava jäsenyyttä hakeneelle päätöksensä perusteluineen.

Kommentti:

Yhteishallinto-organisaatioiden on hyväksyttävä jäsenikseen niin koti- kuin ulkomaiset oikeudenhaltijat ja oikeudenhaltijoita edustavat yhteisöt, mukaan lukien muut yhteishallinto-organisaatiot ja oikeudenhaltijoiden yhteenliittymät, jos nämä täyttävät jäsenyyksvaatimukset. Nämä vaatimukset voivat johtaa järjestön autonomian ja toimintakyvyn vaarantumiseen.

Perusteluissa todetaan, että "Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan syrjinnän kielto on ehdoton silloin, kun kyse on jäsenyydestä tai toiminnasta työntekijä- tai työnantajajärjestössä, tai muussa järjestössä jonka jäsenillä on tietty ammatti, taikka järjestön antamista etuuksista. Tämän säännöksen voidaan katsoa soveltuvan myös yhteishallinnointiorganisaation toimintaan" (s.44). Direktiivi ja lakiluonnos lähtevät siitä, että yhteishallinnointi on toissijaista suhteessa tekijän oikeuteen hallinnoida oikeuksiaan itse. Oikeudenhaltijalla on harkintavalta päättää, mitä oikeuksia järjestölle antaa ja hänellä on oikeus peruuttaa valtuus kokonaan tai osittain. Ajatus, että yhdenvertaisuuslakia tulisi soveltaa samalla tavalla työntekijä- ja työnantajajärjestöihin ja yhteishallinto-organisaatioihin ei ole perusteltu. Yhteishallinto-organisaatio ei ensisijaisesti tarjoa jäsenilleen etuuksia vaan lisensiointi- ja edunvalvontapalvelua. Ehdotamme siis, että edellä siteerattu perustelujen kohta poistetaan.

14 § Yleiskokouksessa päätettävät asiat

Sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään yleiskokouksen päätettäväksi, yhteishallinnointiorganisaation yleiskokous päättää seuraavista asioista:

2) yhteishallinnointiorganisaation valvontaelimen ja toimitusjohtajan nimittäminen ja erottaminen sekä yleiset periaatteet näiden henkilöiden palkitsemisesta tai heille maksettavista muista etuuksista;

Kommentti:

Yksitasoisen organisaation valvontaelimenä toimii lakiluonnoksen 15 §:n mukaan hallitus. Ehdotamme että toimitusjohtajan valinnasta päättää tällaisessa organisaatiossa myös hallitus. Hallituksen ja toimitusjohtajan välillä tulee vallita erityinen luottamussuhde. Se, että hallitus valitsee toimitusjohtajan, vahvistaa tätä luottamussuhdetta.

17 § Yhteishallinnointiorganisaation liiketoiminnan johtaminen

Yhteishallinnointiorganisaatiolla tulee olla toimitusjohtaja, joka vastaa yhteishallinnointiorganisaation liiketoiminnan johtamisesta. Toimitusjohtaja ei saa olla hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen. Toimitusjohtaja hoitaa yhteishallinnointiorganisaation juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan on annettava valvontaelimelle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen valvontaelimen tehtävien hoitamiseksi.

Kommentti:

Kannatamme sitä, että yhteishallinnointiorganisaatiolla tulee olla toimitusjohtaja - tai toiminnanjohtaja.

18 § Eturistiriitojen välttäminen

Yhteishallinnointiorganisaation on toteutettava kohtuulliset toimenpiteet eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä niiden syntyessä rajoittaakseen niiden vaikutusta organisaation edustamien oikeudenhaltijoiden yhteisiin etuihin.

Valvontaelimen jäsenen ja toimitusjohtajan tulee 1 momentin tarkoituksessa antaa vuosittain yleiskokoukselle henkilökohtainen sidonnaisuuslausuma vallitsevista tai mahdollisista ristiriidoista henkilökohtaisten ja yhteyshallinnointiorganisaation etujen välillä sekä niiden veloitteiden välillä, joita henkilöllä on yhteishallinnointiorganisaatiota kohtaan ja toista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä kohtaan ja joilla on merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa tehtäväänsä.

Sidonnaisuuslausuman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) omistusosuus tai muu varallisuus oikeudellinen asema yhteishallinnointiorganisaatiossa;
- 2) yhteishallinnointiorganisaatiolta edellisellä tilikaudella saatu palkka ja palkkiot, mukaan lukien vapaaehtoiset eläkevakuutukset, luontoisetuudet ja muuntyyppiset etuudet;
- 3) oikeudenhaltijan ominaisuudessa yhteishallinnointiorganisaatiolta edellisellä tilikaudella saadut tekijänoikeuskorvaukset; sekä
- 4) tiedot muista oikeuksista, etuuksista tai sellaisesta asemasta yhteishallinnointiorganisaatiossa tai sen omistuksessa tai määräysvallassa olevassa yhteisössä, jolla voi olla merkitystä hänen edellytyksiinsä hoitaa tehtäväänsä.

Kommentti:

Sidonnaisuuslausuma on avoimuuden ja luottamuksen lisäämiseksi sinällään ymmärrettävä. Toisaalta se saattaa vaikuttaa kielteisesti oikeudenhaltijoiden kiinnostukseen osallistua hallitustyöhön. Tekijän suhde saamiinsa tekijänoikeuskorvauksiin voi olla henkilökohtaisempi kuin muut tulot. Tekijänoikeuskorvausten julkaiseminen ehdotetulla tavalla ei mielestämme lisää tekijöiden kiinnostusta hallitustyöskentelyyn.

24 § Oikeudenhaltijoille tilityksen yhteydessä annettavat tiedot

Yhteishallinnointiorganisaation tulee toimittaa vähintään kerran vuodessa kaikille oikeudenhaltijoille, joille se on kohdistanut tai tilittänyt tekijänoikeuskorvauksia kyseiseltä ajalta, vähintään seuraavat tiedot:

- 1) kaikki yhteystiedot, joita oikeudenhaltija on valtuuttanut yhteishallinnointiorganisaation käyttämään oikeudenhaltijan tunnistamiseksi ja tavoittamiseksi;

- 2) oikeudenhaltijalle kohdistetut tekijänoikeuskorvaukset;
- 3) yhteishallinnointiorganisaation oikeudenhaltijalle kussakin hallinnoitavien oikeuksien luokassa ja käyttötyypissä kohdistamat tai tilittämät korvausten määrät;
- 4) kausi, jonka aikana oikeudenhaltijalle kohdistettujen ja tilitettyjen korvausten perustana oleva oikeuksien käyttö on tapahtunut, jos käyttäjien suorittama raportointi mahdollistaa tämän;
- 5) hallinnointipalkkioiden osalta tehdyt vähennykset;
- 6) muihin tarkoituksiin kuin hallinnointipalkkioihin tehdyt vähennykset;
- 7) kaikki oikeudenhaltijalle mihin tahansa kauteen kohdistuvat mutta vielä tilittämättä olevat tekijänoikeuskorvaukset.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös yhteishallinnointiorganisaation jäsenyhteisöä, joka tilittää tekijänoikeuskorvauksia edelleen oikeudenhaltijoille.

Kommentti:

On huomattava, että tekijänoikeuskorvausten tilittämistä tai kohdistamista ei ole se, että korvauksia jaetaan harkinnanvaraisina apurahoina tai palkintoina tai niitä käytetään muuten oikeudenhaltijoita yhteisesti hyödyntäviin päämääriin. Tämä seikka tulisi järjestyksen vuoksi todeta lakiesityksen perusteluissa.

25 § Velvollisuus ryhtyä riittäviin toimiin oikeudenhaltijoiden tunnistamiseksi

Yhteishallinnointiorganisaation on ryhdyttävä riittäviin toimiin oikeudenhaltijoiden tunnistamiseksi ja tavoittamiseksi niissä tapauksissa, joissa teosten ja muiden suojan kohteiden käytön raportointi tämän mahdollistaa. Toimien riittävyttä arvioitaessa on otettava huomioon oikeudenhaltijoiden taloudelliset intressit, oikeudenhaltijoiden tunnistamista ja tavoittamista mahdollistavien tietolähteiden olemassaolo sekä oikeudenhaltijoiden tunnistamisesta ja tavoittamisesta aiheutuvat kustannukset.

Yhteishallinnointiorganisaation tulee julkaista verkkosivuillaan tieto noudattamastaan menettelystä oikeudenhaltijoiden tunnistamiseksi ja tavoittamiseksi.

Yhteishallinnointiorganisaation on viimeistään vuoden kuluessa sen tilikauden lopusta, jona tekijänoikeuskorvaus kerättiin, asetettava edustamiensa oikeudenhaltijoiden, jäsenten ja yhteishallinnointiorganisaatioiden saataville seuraavat tiedot teoksista ja muusta aineistosta, joiden yhtä tai useampaa oikeudenhaltijaa ei ole tunnistettu tai tavoitettu:

- 1) teoksen tai muun suojan kohteen nimi;
- 2) oikeudenhaltijan nimi;
- 3) kustantajan tai tuottajan nimi;
- 4) muut yhteishallinnointiorganisaation hallussa olevat olennaiset tiedot, jotka voivat olla hyödyksi oikeudenhaltijan tunnistamisessa tai tavoittamisessa.

Jos oikeudenhaltijaa ei ole tunnistettu ja tavoitettu kahden vuoden kuluessa sen tilikauden lopusta, jona tekijänoikeuskorvaus kerättiin, yhteishallinnointiorganisaation on asetettava verkkosivuilleen kaikki sen hallussa olevat tiedot teoksesta ja sen oikeudenhaltijoista.

Kommentti:

Esitetyn 4 momentin nojalla useiden teosten luettelo oikeudenhaltijatietoineen laitettaisiin vuosittain ensiksi vuodeksi edustettujen oikeudenhaltijoiden, jäsenten ja yhteishallinto-organisaatioiden saataville ja sen jälkeen, sikäli kun tiedot eivät ole täydentyneet, vielä vuodeksi yleisön saataville verkkosivuille. Tunnistamatta tai tavoittamatta jäävien henkilöiden taloudellinen intressi asiassa on yleensä pieni. Lakiluonnos ei sisällä harkinnanvaraa sen suhteen, missä tapauksissa näiden henkilöiden tietoja voisi esimerkiksi korvauksen hyvin pienen määrän vuoksi jättää julkaisematta. Esitämmekin, että yhteishallinnointiorganisaatio voisi soveltaa 1 momentin kriteerejä sen harkitsemiseen, onko olemassa perusteita tietojen julkaisemisen rajoittamiseen.

35§ Kokeellinen lisensointi

Jos käyttäjä tarjoaa uudentyypistä palvelua, joka on ollut yleisön saatavilla alle kolmen vuoden ajan, ei yhteishallinnointiorganisaatio ole velvollinen jatkamaan palvelun lisenssisopimusta koejakson jälkeen tai lisensoimasta toisen palveluntarjoajan palvelua koejakson aikana käytetyin ehdoin.

Kommentti:

Säännöksen tarkoituksena on edistää uusien, innovatiivisten palvelujen syntymistä. On erittäin kannatettavaa, että lakiin on otettu kyseinen säännös. Tämä auttaa järjestöjä palvelemaan teosten

käyttäjiä uusilla käyttöalueilla nopeammin kun hinnoittelua ei tarvitse heti perusteellisesti arvioida. Joustava hinnoittelu edesauttaa osaltaan myös sen selvittämistä, onko uudelle palvelulle kysyntää. Kuten perusteluissakin todetaan, kokeellinen lisensointi on siten merkittävästi myös teosten käyttäjien intressissä.

38 § Yhteishallinnointiorganisaation velvollisuus antaa tietoa edustamastaan teosvalikoimasta

Yhteishallinnointiorganisaatiolla on pyynnöstä ilman aiheetonta viivytystä velvollisuus antaa oikeudenhaltijalle, teoksen käyttäjälle ja edustussopimuksen osapuolena olevalle valtuuttavalle yhteishallinnointiorganisaatiolle seuraavat tiedot:

- 1) yhteishallinnointiorganisaation edustamat teokset tai muut suojan kohteet, joita se edustaa suoraan tai edustussopimuksen nojalla, tai edustamiensa teosten ja muiden suojan kohteiden tyypit, jos teoksia tai muita suojan kohteita ei ole mahdollista yksilöidä;
- 2) yhteishallinnointiorganisaation edustamat oikeudet;
- 3) maantieteelliset alueet, joille yhteishallinnointiorganisaatiolla on oikeus myöntää lisenssejä.

Jos yhteishallinnointiorganisaatio ei voi itse myöntää käyttö lupaa puuttuvan valtuutuksen, suoja-ajan umpeutumisen tai jonkin muun syyn vuoksi, yhteishallinnointiorganisaatiolla on velvollisuus ilmoittaa teoksen käyttäjälle oikeudenhaltijan nimi ja yhteystiedot, ellei oikeudenhaltija ole kieltänyt niiden ilmoittamista, sekä tieto valtuutuksen päättymisen ajankohdasta ja syystä.

Kommentti:

Ehdotettu 2 momentti määrää velvollisuuden ilmoittaa oikeudenhaltijan nimi ja yhteystiedot jos yhteishallinnointiorganisaatio ei voi myöntää käyttö lupaa. Tämä lainkohta ei perustu direktiivin ja ehdotamme sen poistamista. Kyseiseen velvollisuuteen voi liittyä myös henkilötietosuoja-kysymyksiä.

Yhteishallinnointiorganisaation tiedotusvelvollisuus valtuutuksen päättymisen syystä kannattaa poistaa. Kun oikeudenhaltijalla itsellään ei ole, eikä voi olla, velvollisuutta ilmoittaa valtuutuksen peruuttamisen syytä, ei sitä koskevaa tiedotusvelvollisuutta voi asettaa yhteishallinnointiorganisaatiollekaan.

56 § Asian käsittely

Opetus- ja kulttuuriministeriölle voidaan tehdä toimenpidepyyntö yhteishallinnointiorganisaation menettelystä tai laiminlyönnistä, joka on vastoin tämän lain säännöksiä. Toimenpidepyynnössä on kuvattava moitittavana pidettävä yhteishallinnointiorganisaation menettely tai laiminlyönti. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myös omasta aloitteestaan ryhtyä tässä laissa säädettyihin valvontatoimenpiteisiin.

Asian käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Kommentti:

Tämän mukaan yhteishallinnointiorganisaatioiden menettelystä voi opetus- ja kulttuuriministeriölle esittää toimenpidepyynnön kuka tahansa riippumatta siitä onko väitetyllä laiminlyönnillä tai menettelyllä lainkaan yhteyttä toimenpidepyynnön tekijän asemaan.

Ehdotamme, että toimenpidepyyntöä koskeva lainkohta poistetaan. Ministeriölle 54 §:ssä annettu yleinen toimivalta, 58 §:n tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus sekä 59 §:n mahdollisuus oma-aloitteisesti antaa huomautus tai varoitus, takaavat riittävät keinot puuttua väärinkäytöksiin. Jos kuitenkin toimenpidepyynnöstä säädetään, ehdotamme että oikeus toimenpidepyynnön esittämiseen rajataan henkilöihin/yhteisöihin joihin yhteishallinnointiorganisaation toiminta jotenkin liittyy. Jos järjestön toiminnan ja toimenpidepyynnön välillä ei ole yhteyttä, on pyyntöä helppo käyttää vain häirintään, joka voi vaikuttaa haitallisesti yhteishallinnointiorganisaatioiden palveluun ja tehokkuuteen.

64 § Sopimusehtojen sääntely

Yhteishallinnointiorganisaatio ei saa käyttää ehtoa tai soveltaa käytäntöä, joka on 34 §:n vastainen tai joka on sopimuksessa toisena osapuolena olevan jäsenen, oikeudenhaltijan, teoksen käyttäjän tai toisen yhteishallinnointiorganisaation kannalta kohtuuton, kun otetaan huomioon toisen osapuolen heikommasta asemasta johtuva suojan tarve, yhteishallinnointiorganisaation määräävä markkina-asema ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

Yhteishallinnointiorganisaatiota voidaan kieltää jatkamasta 1 momentin vastaisen ehdon käyttämistä tai käytännön soveltamista taikka uudistamasta sellaisen tai siihen rinnastettavan ehdon käyttämistä tai

käytännön soveltamista. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös 2 momentissa tarkoitettun yhteishallinnointiorganisaation palveluksessa olevaan tai muuhun henkilöön, joka toimii yhteishallinnointiorganisaation lukuun.

Kommentti:

Tämä lainkohta näyttää olevan osin päällekkäinen olemassa olevan lainsäädännön kanssa. Sopimusehtojen sääntelyn tulisi koskea vain tässä laissa määriteltyjä sopimussuhteita. Alkuperäisen oikeudenhaltijan tekemän sopimuksen sovittelusta säädetään tekijänoikeuslain 29 §:ssä. Muilta osin tekijänoikeus-sopimusten sovittelua koskee oikeustoimilain 36 §. Kilpailulainsäädäntöön ei tarvinne viitata - se koskee yhteishallinnointia joka tapauksessa.

Kuvasto on Luovan työn tekijät ja yrittäjät Lyhdyn jäsen, ja viittaamme lisäksi Lyhdyn lausuntoon.

Helsingissä, syyskuun 11. päivänä 2015

Kuvasto ry

Jaakko Rustanius
Hallituksen puheenjohtaja

Tommi Nilsson
toiminnanjohtaja